

Commentaar

Ploumen laat fractie verweesd achter

Lilianne Ploumen verraste vriend en vijand dinsdag met haar plotselinge vertrek als partijleider van de PvdA. Ze stapte ook direct op als kamerlid, waarmee ze haar kiezers wel in de kou zet. Het was beter geweest als haar kennis en ervaring in de fractie was gebleven, om bijvoorbeeld de samenwerking met GroenLinks te begeleiden. Nu blijft de fractie verweesd achter.

Niemand vermoedde dat ze zo snel zou vertrekken. De politica kent echter haar partij als geen ander. Ze wist dat de PvdA vroeg of laat dezelfde conclusie zou trekken. Dat Ploumen onmiskenbaar veel kwaliteiten heeft en een verfrissende politieke stijl, is duidelijk. Maar uiteindelijk, zo heeft ze terecht ingeschat, is ze niet de persoon die de sociaal-democratische beweging in Nederland gaat optillen.

Dat had te maken met haar onzichtbaarheid op thema's die voor de PvdA van oudsher belangrijk zijn. Die gaan over gelijke kansen, een fatsoenlijk inkomen, werk en huisvesting. Thema's die weer hoog op de politieke agenda staan, maar waar de partij zich het kaas van het brood laat eten. D66 pakte de gelijke kansen. En GroenLinks-leider Jesse Klaver profileerde zich recent op volkshuisvesting en koopkracht. Ploumen was hier afwezig. Het zijn niet haar onderwerpen.

Het is wijs dat Ploumen zelf concludeert dat het leiderschap van de PvdA haar niet past

Het effect was dit jaar zichtbaar bij de gemeenteraadsverkiezingen. De partij deed het nauwelijks beter dan in 2018, toen de PvdA in raadszetels halveerde. Alleen in Amsterdam won de PvdA met Marjolein Moorman glansrijk, maar in heel Nederland won de partij slechts drie gemeenteraadszetels. Dat heet met recht stilstaand water. Verontrustend voor een partij die in 2012 nog de op één na grootste van het land werd.

De partij ontbeert aansprekend leiderschap. Het is wijs dat Ploumen zelf concludeert dat het partijleiderschap haar niet past. Maar of de partij hiermee geholpen is, valt te betwijfelen. De PvdA moet nu binnen anderhalf jaar voor de tweede keer op zoek naar een partijleider. En om te beginnen een fractieleider. Dat wordt noodgedwongen een keuze tussen Attje Kuiken, Henk Nijboer of Kadija Arib. Geen van de drie heeft eerder ambitie voor dit leiderschap getoond, maar de overige zes fractieleden zitten pas een jaar in de Kamer.

De nieuwe fractievoorzitter mag enerzijds de door Ploumen in gang gezette samenwerking met GroenLinks voortzetten, omdat een deel van de achterban graag wil opgaan in een grote rood-groene beweging. Anderzijds moet de fractievoorzitter ook proberen de PvdA zelfstandig een aansprekend, sociaal-democratisch smoel te geven, omdat het andere deel van de achterban dat wenst. Het wordt een moeilijke, zo niet onmogelijke taak om vanuit zo'n schizofrene positie de PvdA weer te laten opkrabbelen. Dat is de treurige erfenis van ruim een jaar Ploumen.

Het commentaar

De mening van de krant, verwoord door leden van de hoofdredactie en senior redacteuren

Opinie is een vrijplaats voor discussie. Alle stukken zijn op persoonlijke titel. Artikelen tellen 600 of 400 woorden, lezersreacties (lezers@trouw.nl) maximaal 150. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.

Oorlogsmisdaden

Een apart strafhof voor misdrijven in Oekraïne biedt geen oplossing

Joris van de Riet
Masterstudent internationaal recht
Universiteit Leiden

De Russische invasie van Oekraïne illegaal is, is zonneklaar. Constante berichten over aanvallen op burgers, standrechtelijke executies en massale plunderingen wijzen er bovendien op dat aan Russische zijde op grote schaal oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid worden gepleegd (*Trouw*, 4 april). De Amerikaanse president Biden en de Oekraïense minister van buitenlandse zaken hebben dan ook opgeroepen tot strafrechtelijke vervolging van de verantwoordelijken, onder wie mogelijk de Russische president Vladimir Poetin.

Hoewel het Internationaal Strafhof in Den Haag (ICC) de meest voor de hand liggende instantie is, zijn er verschillende bezwaren die aan het hof kleven. Rusland heeft het hof niet erkend, met als gevolg dat het ICC geen rechtsmacht heeft over Russische agressie en Poetin, als staatshoofd, geniet immuniteit. Daarnaast is het uiterst onwaarschijnlijk dat Rusland vrijwillig mee zou werken aan vervolging van Russen door het Strafhof.

Plank mis

De voormalige Britse premier Gordon Brown en een reeks aan prominente juristen hebben daarom voorgesteld een apart hof op te richten dat zich specifiek richt op Russische agressie tegen Oekraïne en oorlogsmisdrijven in het buurland. Hoewel

de gedachte erachter – gerechtigheid voor de slachtoffers in Oekraïne door de onvolkomenheden van het internationaal recht te vermijden – prijzenswaardig is, slaat dit initiatief de plank mis.

De succesvolle tribunaal van de jaren '90, het Joegoslaviëtribunaal en het Rwandatribunaal, werden opgericht bij besluit van de VN-Veiligheidsraad. Die kan in het VN-systeem als enige zulke 'harde' maatregelen nemen. Rusland heeft echter een vetorecht in de Veiligheidsraad en zou de oprichting van een soortgelijk Oekraïne-tribunaal dus eenvoudig kunnen blokkeren. Vrij-

Rusland heeft vetorecht in de Veiligheidsraad en kan een tribunaal zo blokkeren

willige Russische samenwerking met een dergelijk tribunaal zou net zo onwaarschijnlijk zijn als samenwerking met het ICC.

Het probleem van immuniteiten dat het ICC parten speelt (Poetin, als president en dus staatshoofd, kan niet zomaar worden vervolgd door andere staten) geldt evenzeer voor een apart opgericht strafhof. De richters van zo'n hof kunnen de immuniteit van een buitenlands staats-hoofd niet opzij zetten. De oprichting van een apart strafhof zou bovendien een grote hoeveelheid werk vereisen voordat het aan

de slag kan. Er moeten gebouwen worden gehuurd, medewerkers worden aangenomen, er moet worden onderhandeld over de exacte procedures. Dat kost tijd, geld en mensen. Het ICC heeft die infrastructuur al en zou direct kunnen beginnen. De hoofdaanklager is al een onderzoek begonnen naar de situatie in Oekraïne, met de steun van 41 staten.

Selectief vervolgen

Het Internationaal Strafhof is vaak bekritiseerd omdat het selectief zou zijn in wie het vervolgt. De Britse oud-premier Blair is bijvoorbeeld nooit vervolgd voor zijn rol bij de inval in Irak, die veel juristen als illegaal zien. Het oprichten van een apart tribunaal dat alleen Russische misdrijven kan onderzoeken zou precies dat frame bevestigen: het idee dat het Westen anderen wil laten vervolgen, maar zichzelf buiten schot probeert te houden. Het ICC onderzoekt nu alle mogelijke misdrijven in Oekraïne, ook die van Oekraïense militairen kunnen worden onderzocht en vervolgd.

Russische juristen speelden een cruciale rol bij de strafbaarstelling van agressie-oorlogen en de vervolging van nazi-oorlogsmisdadigers na de Tweede Wereldoorlog. De internationale gemeenschap zou er goed aan doen Rusland daaraan te herinneren – niet door de oprichting van een ad hoc-tribunaal, maar door de reeds gebaande weg van het ICC. Nederland, gastland van dit hof, dat de bevordering van de internationale rechtsorde uitdrukkelijk als opdracht in de Grondwet heeft opgenomen, zou er goed aan doen daarbij het voortouw te nemen.

Tom

